

† DANIEL
PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITORUL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

**PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL,
PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR**

*HAR, BUCURIE ȘI PACE DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI!*

Hristos a înviat!

*„Hristos este Întâiul-Născut din morți (Coloseni 1, 18);
începătură a învierii celor adormiți (1 Corinteni 15, 20)”*

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Taina Crucii și Taina Învierii Domnului Iisus Hristos au fost profetite de prorocii Vechiului Testament, iar Sfinții Apostoli, ucenici și martori ai lui Hristos Cel Răstignit și Înviat, le-au mărturisit ca fiind adevăruri mântuitoare și dătătoare de viață. Ei au văzut împlinită profetația lui Isaia care, cu sute de ani înainte, fiind

inspirat de Duhul Sfânt și văzând duhovnicește cu anticipație pătimirile și rănilor lui Hristos Cel Răstignit a spus, rezumând taina legăturii dintre Jertfă și Înviere: „[...] *prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat*” (Isaia 53, 5).

Sfinții Apostoli și Evangheliști, conștienți fiind de importanța Jertfei și a Învierii lui Hristos, prevestite de Hristos Însuși „înaintea lor”, au transmis cu fidelitate cuvintele Lui în scrierile lor. Astfel, după Înviere, ucenicii amintindu-și cuvintele tainice ale Domnului Iisus Hristos, prin care prevestea Pătimirile, Moartea și Învierea Sa, le vor interpreta din perspectiva „plinirii” Scripturilor.

Faptul că Iisus „*a înviat a treia zi, după Scripturi*” (1 Corinteni 15, 4) arată nu doar o simplă informație cronologică, ci are o semnificație teologică.

În acest sens, Sfântul Apostol și Evanghelist Matei consemnează cuvintele profetice ale Mântuitorului Iisus Hristos: „*precum a fost Iona în pântecul chitului **trei zile și trei nopți**, așa va fi și Fiul Omului în inima pământului **trei zile și trei nopți***” (Matei 12, 40). Sfântul Evanghelist Marcu notează, de asemenea, cuvintele lui Iisus: „*Fiul Omului trebuie să pătimească multe și să fie defăimat de bătrâni, de arhierei și de cărturari și să fie omorât, iar după **trei zile să învieze***” (Marcu 8, 31). Sfântul Evanghelist Luca evocă același adevăr descoperit de Iisus: „*Acestea sunt cuvintele pe care le-am grăit către voi, fiind încă împreună cu voi, că trebuie să se împlinescă toate cele scrise despre Mine în Legea lui Moise, în Proroci și în Psalmi. Atunci le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile. Și le-a spus că așa este scris și așa trebuia să pătimească Hristos și să **învieze din morți a treia zi***” (Luca 24, 44-46; cf. 24, 6-7).

Iar Sfântul Ioan Evanghelistul, după ce vorbește în mod alegoric despre dărâmarea și rezidirea templului în **trei zile**, spune: „*Deci, când S-a sculat din morți, ucenicii Lui și-au adus aminte că aceasta o spusese și au crezut Scripturii și cuvântului pe care îl spusese Iisus*” (Ioan 2, 22).

Astfel, **moartea și Învierea lui Iisus sunt prezentate ca o împlinire a unui plan al lui Dumnezeu de mântuire a lumii de păcat și moarte, plan în care moartea lui Iisus este liber acceptată de El.** De altfel, pe când era împreună cu ucenicii Săi și îi învăța, Iisus le-a spus: „*Pentru aceasta Mă iubește Tatăl, fiindcă Eu îmi dau viața, ca iarăși să o iau. Nimeni nu o ia de la Mine, ci Eu de la Mine Însuși o dau. Putere am ca să o dau și putere am iarăși să o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu*” (Ioan 10, 17-18). Înțelesul morții lui Iisus ca jertfă liber acceptată sau ca dăruire de Sine pentru viața lumii este exprimat în Liturghia euharistică ortodoxă prin cuvintele: „*în noaptea în care (Iisus) a fost vândut – sau, mai degrabă, când El Însuși S-a dat pe Sine pentru viața lumii [...]*”¹.

Sfântul Evanghelist Luca ne arată că Domnul Iisus Hristos Cel Înviat din morți a călătorit cu ucenicii Săi, Luca și Cleopa, pe drumul spre Emaus și **le-a tâlcuit lor ceea ce prevestiseră Sfintele Scripturi despre Moartea și Învierea Sa** (cf. *Luca* 24, 13-32). Din felul în care Iisus tâlcuiește ucenicilor Sfintele Scripturi, înțelegem faptul că Dumnezeu are un plan al mântuirii lumii, al eliberării ei de păcat și de moarte. Acest plan se va realiza prin Fiul Său Cel veșnic, Care S-a făcut Om pentru a mântui omenirea întreagă (cf. *Luca* 24, 46; *1 Corinteni* 15, 20-25).

Din acest motiv, Biserica Ortodoxă consideră că Persoana lui Iisus Hristos, Fiul veșnic și Cuvântul veșnic al lui Dumnezeu, este centrul spiritual de convergență al cărților Vechiului Testament scrise de Moise, Profeți și Psalmist, încât Vechiului Testament era pedagog sau călăuză către Hristos, după cum spune Sfântul Apostol Pavel (cf. *Galateni* 3, 24)

¹ *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur*, în *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, p. 173.

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Cartea *Faptele Apostolilor* ne spune că, după Învierea Sa din morți, Iisus S-a arătat mai ales ucenicilor Săi, timp de 40 de zile, până în ziua Înălțării Sale la cer, vorbindu-le „*cele despre Împărăția lui Dumnezeu*” (*Fapte* 1, 3).

Faptul că timp de 40 de zile după Învierea Sa din morți, Domnul Iisus Hristos S-a arătat de mai multe ori ucenicilor Săi și altor persoane, are o semnificație deosebită, cifra 40 regăsindu-se cu înțelesuri profunde în Sfânta Scriptură. Fericitul Augustin face o analogie între motivul pentru care Hristos a postit vreme de 40 de zile înainte de activitatea Sa mesianică și tot în timp de 40 de zile S-a arătat, de mai multe ori, ucenicilor Săi după Înviere: „**Hristos Domnul a postit timp de 40 de zile (cf. *Matei* 4, 2), precum a postit și Ilie (cf. *3 Regi* 19, 8) și prorocul Moise, care reprezintă Legea (cf. *Ieșirea* 34, 28); de asemenea, timp de 40 de zile a plutit pe apele potopului Corabia lui Noe (cf. *Facerea* 8, 20), care simboliza Biserica. Tot astfel, timp de 40 de zile după Înviere, Hristos Domnul S-a arătat Apostolilor Săi, *mâncând și bând cu ei* (cf. *Fapte* 10, 40-41; *Luca* 24, 43), nu pentru că El ar fi avut nevoie, ci pentru a dovedi realitatea Învierii Sale, pentru a-i încredința pe Apostoli că El a înviat în același trup care a fost răstignit pe cruce**”².

Iubiți frați și surori,

Sfintele Evanghelii ne arată că viața Mântuitorului Iisus Hristos Cel Înviat din morți nu este simplă revenire la viața trăită pe pământ printre oameni, ci o viață diferită. Cu trupul Său înviat El trece prin ușile încuiate (cf. *Ioan* 20, 19). Se arată ucenicilor săi, vorbește cu ei

² FERICITUL AUGUSTIN, „Predici la marile sărbători”, vol. 1, colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, serie nouă, 13, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2014, p. 373.

și apoi Se face nevăzut. Ucenicii constată că, după Învierea Sa, Iisus poartă pe trupul Său semnele cuielor și al sulitei din timpul Răstignirii Sale (cf. *Ioan* 20, 19).

În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Hristos S-a arătat ucenicilor cu trupul Său însemnat cu urmele Răstignirii, „*pentru ca Învierea să fie crezută, pentru ca Apostolii să afle că El Însuși era Cel răstignit și că n-a înviat altcineva în locul Lui*”³.

Însă, deși timp de 40 de zile, Iisus Cel Înviat Se arată de zece ori ucenicilor Săi și altor persoane de pe pământ, totuși **El nu mai trăiește o viață fizică pământească, ci trăiește viața cerească și veșnică, într-o totală libertate de toate determinismele și limitele spațiului și timpului. Nimeni și nimic din lumea aceasta pământească nu-L mai poate atinge sau reține, nici măcar cu privirea, decât dacă El vrea, când vrea și cum vrea.** Iisus Cel Răstignit și Înviat nu mai moare niciodată, El este veșnic viu: „*moartea nu mai are stăpânire asupra Lui*”, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel (*Romani* 6, 9).

Totodată, Sfântul Ioan Gură de Aur precizează că, după Învierea Sa, *Iisus S-a întâlnit doar cu Apostolii Săi* (cf. *Faptele* 1, 4), de aceea le spunea acestora înainte de Pătimirea Sa: „*Încă puțin timp și lumea nu Mă va mai vedea; voi însă Mă veți vedea*” (*Ioan* 14, 19). De asemenea, minunile pe care le face Iisus după Învierea Sa sunt săvârșite doar „*înaintea ucenicilor Săi*” (*Ioan* 20, 30). Pentru că „*după cum înainte de Înviere Hristos trebuia să facă multe minuni, ca ucenicii să fie incredințați că El este Fiul lui Dumnezeu, tot așa trebuia și după Înviere, ca ei să creadă că El a înviat*”⁴.

³ SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, „Omilii la Evanghelia după Ioan”, vol. 2, colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, serie nouă, 18, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2019, p. 435.

⁴ SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, „Omilii la Evanghelia după Ioan”, pp. 435-436.

Prin arătările Domnului Iisus Hristos după Învierea Sa din morți, El le oferă ucenicilor Săi o încredințare fermă, care avea să-i pregătească pentru a deveni puternici mărturisitori ai Lui în lume. Iisus îi face pe ucenicii Săi să înțeleagă faptul că Pătimirile, Moartea și Învierea Sa constituie împlinirea Scripturilor, sunt prevăzute în planul cel veșnic al lui Dumnezeu de mântuire a lumii. Astfel, ucenicii Săi vor fi trimiși să binevestească lumii Evanghelia mântuirii și a vieții veșnice.

Înainte de a-l învia din morți pe prietenul Său Lazăr din Betania, Iisus spune surorii acestuia (Marta): *„Eu sunt învierea și viața. Cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi”* (Ioan 11, 25). În altă parte, Iisus spune: *„Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel Care M-a trimis pe Mine are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață”* (Ioan 5, 24; vezi și Ioan 5, 25, 28 și 29).

Prin urmare, înțelegem că numai Iisus Hristos Cel răstignit și înviat poate dărui oamenilor mântuirea și viața veșnică.

În acest sens, viața creștinilor care iubesc pe Hristos este Cruce sau răstignire a păcatului, prin rugăciune, pocăință și post, dar și pre-gustare a bucuriei Învierii, prin iertarea păcatelor și împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos (cf. Ioan 6, 54), Sfânta Euharistie fiind arvuna vieții veșnice din Împărăția cerurilor.

Pentru creștini, fiecare săptămână începe cu *Ziua Învierii Domnului* (Duminica), zi în care creștinii exclamă: *„iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea!”*, iar ultimul articol din Crezul ortodox arată scopul ultim al vieții creștine: *„Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie”*.

Dreptmăritori creștini,

Traversăm o perioadă extrem de dificilă privind sănătatea și valoarea vieții, când numeroși oameni sunt încercați de noua epide-

mie, care s-a extins la nivel global. *În această perioadă este mare nevoie de rugăciune și de ajutorare frățească, de apropiere de Dumnezeu și de solidaritate practică între oameni.*

Aceste vremuri ne arată cât de fragilă este viața omului pe pământ și cât de mare nevoie este de a păstra permanent legătura cu Dumnezeu, Izvorul vieții pământești și al vieții cerești veșnice. **Această perioadă de criză medicală poate fi transformată într-o perioadă de întărire în credință, mai ales prin rugăciune și prin sporire a iubirii noastre față de oamenii aflați în suferință. Totodată, criza medicală sau pandemia ne cheamă să prețuim viața și sănătatea noastră, precum și viața și sănătatea semenilor noștri, ca fiind daruri primite de la Dumnezeu, pe care însă trebuie să le protejăm cu multă responsabilitate spirituală și sanitară.**

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2021 ca *An omagial al pastorației românilor din afara României și An comemorativ al celor adormiți în Domnul – valoarea liturgică și culturală a cimitirelor.*

În acest sens, suntem chemați **să cultivăm mai intens comuniunea fraternă cu românii din jurul granițelor României și din diaspora română.**

În privința cimitirelor ortodoxe românești, acestea sunt locuri de reculegere și de pelerinaj; în ele aflăm mormintele bunicilor și părinților noștri, precum și morminte sau monumente funerare ale marilor personalități naționale, oameni de cultură, de artă, oameni de știință, morminte și monumente ale eroilor care s-au jertfit pentru unitatea, libertatea și demnitatea poporului român, ale eroilor revoluției române din decembrie 1989, dar și morminte ale martirilor

mărturisitori ai lui Hristos Domnul din închisorile regimului comunist totalitar. **Pomenirea celor decedați, cu rugăciune și cu recunoștință, nu este doar o datorie morală a noastră, a tuturor, ci este și un act de sănătate spirituală a sufletului, deoarece numai rugăciunea și recunoștința sunt relație vie între suflete, o comuniune spirituală mai tare decât moartea fizică a trupului.**

Dorim ca Sfintele Sărbători de Paști să aducă tuturor românilor multă sănătate și pace, bucurie și speranță! Cu iubire părintească, vă adresăm tuturor salutul pascal: *Hristos a înviat! Adevărat a înviat!*

Al vostru către Hristos Domnul împreună rugător
și de tot binele doritor,

A handwritten signature in black ink, reading "Daniel". The script is cursive and elegant, with a large initial 'D'.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române